

Joseph O'Neill
Laagland

2010
Stichting Uitgeverij XL
Den Haag

Voor Sally

Ik droomde in een droom, ik zag een stad, niet te verslaan door de aanvallen van de hele rest van de wereld; in mijn droom was dat de nieuwe Stad van Vrienden.

Whitman

De middag voor ik vanuit Londen naar New York vertrok – Rachel was zes weken eerder gegaan – was ik op mijn werkplek bezig mijn spullen in dozen te doen, toen een *senior vice president* van de bank, een Engelsman van in de vijftig, me succes kwam wensen. Dat verraste mij; hij werkte in een ander deel van het gebouw en op een andere afdeling, en we kenden elkaar alleen van gezicht. Niettemin wilde hij heel precies weten waar ik van plan was te gaan wonen ('Watts Street? Welk blok?') en haalde hij verscheidene minuten herinneringen op aan zijn loft aan Wooster Street en zijn uitjes naar de 'originele' Dean & DeLuca. Hij deed geen enkele poging zijn afgunst te verbergen.

'We gaan niet voor lang,' relativeerde ik mijn geluk enigszins. Dat was ook eigenlijk het plan zoals mijn vrouw het had uitgedroefd: een jaar of drie in New York blijven hangen en dan weer terug naar Londen. 'Dat zegt u nu,' zei hij. 'Maar het valt lang niet mee om weer weg te gaan uit New York. En als je eenmaal weg bent.' De svp glimlachte en zei: 'Ik mis het nog steeds, en voor mij is het al twaalf jaar geleden.' Nu was het mijn beurt om te glimlachen – deels uit gêne, want hij had met een Amerikaanse openheid gesproken. 'Nou ja, we zullen zien,' zei ik.

komen? Wie weet wat er achter zijn verhaal over de aanschaf van aceto balsamico zat? Hij zei het alsof het een elixer was, die arme drommel.

Hoe dan ook, de eerste paar jaar dat ik terug was in Engeland deed ik mijn best niet om te kijken – in New York was ik per slot van rekening voor het eerst van mijn leven ongelukkig geweest. Ik ging er niet meer heen en vroeg me ook niet zo heel vaak af wat er geworden was van ene Chuck Ramkissoon, met wie ik in mijn laatste zomer aan de East Coast bevriend was geweest maar die nadien, zoals dat gaat, een voorbijgaande figuur was gebleken. Dan, op een avond in het voorjaar van dit jaar, 2006, zitten Rachel en ik thuis, in Highbury. Rachel is verdiept in een verhaal in de krant. Ik heb het al gelezen. Het gaat over het opduiken van een indianenstam in het Colombiaanse deel van het Amazoneregenwoud. Naar verluidt zouden ze het harde bestaan in de jungle beu zijn, hoewel erbij wordt gezegd dat ze nog steeds niets liever doen dan apenvlees eten, gegrild en dan gekookt. Een verontrustende foto van een jongen die aan een zwartgeblakerd schedeltje zit te kluiven dient als illustratie van dit feit. De indianen hebben geen idee van het bestaan van een gastheerland genaamd Colombia, en – wat riskanter is – geen idee van ziektes als de gewone verkoudheid of griep, waar ze geen natuurlijke weerstand tegen hebben.

‘Ha,’ zegt Rachel, ‘je stam is aan het licht gekomen.’ De telefoon gaat over. Nog glimlachend neem ik op. Een verslaggeefster van de *New York Times* vraagt naar meneer Van den Broek.

De verslaggeefster zegt: ‘Het gaat over Kham, eh, Khamraj Ramkissoon...’

‘Chuck,’ zeg ik, terwijl ik op de keukentafel ga zitten. ‘Hij heet Chuck Ramkissoon.’

Ze vertelt me dat het ‘stoffelijk overschot’ van Chuck in het Gowanus Canal is gevonden. Er zaten handboeien om zijn polsen, het was duidelijk dat hij het dodelijke slachtoffer van een misdrijf was.

Ik zeg niks. Het lijkt me duidelijk dat de vrouw liegt en dat als ik maar lang genoeg nadenk, ik haar bewering wel zal weten te weerleggen.

Haar stem vraagt: ‘Hebt u hem goed gekend?’ Als ik geen antwoord geef, zegt ze: ‘Er staat ergens dat u zijn zakenpartner was.’

‘Dat klopt niet,’ zeg ik.

‘Maar u hebt wel samen in zaken gezeten, toch? Dat staat hier.’

‘Nee,’ zeg ik. ‘U bent verkeerd ingelicht. Hij was gewoon een vriend van me.’

Ze zegt: ‘Ah... oké.’ Er volgt enig getik op een toetsenbord en een korte stilte.

‘Dus... er is niets wat u me over zijn milieu kunt vertellen?’

‘Zijn milieu?’ zeg ik. Van verbazing corrigeer ik haar loeiende uitspraak.

‘Nou ja, u weet wel – met wie hij omging, wat voor problemen hij zich op de hals zou kunnen hebben gehaald, eventuele schimmige figuren...’ En met een zacht lachje voegt ze eraan toe: ‘Het is toch wel enigszins ongebruikelijk, wat er gebeurd is.’

Ik besef dat ik ontgaan ben, boos zelfs.

‘Ja,’ zeg ik eindelijk. ‘U hebt me wel een verhaal te pakken.’

De volgende dag staat er een klein stukje in het Metro-katern. Er is vastgesteld dat het lichaam van Chuck Ramkisson meer dan twee jaar in het water bij het Home Depot heeft gelegen, omringd door krabben en autobanden en winkelwagentjes, tot een zogenaamde *urban diver* een ‘macabere ontdekking’ deed bij het filmen van een school gestreepte zeebaarzen. In de week die volgt sijpelen verscheidene vervolgstukjes door, geen van alle informatief. Maar kennelijk is het voor lezers interessant, en voor traditionalisten geruststellend, dat het Gowanus Canal nog een slachtoffer van moord kan opleveren. Er zit nog genoeg dood in die ouwe waterweg, zoals één verslaggever snedig verklaart.

Op de avond dat het nieuws ons bereikt vraagt Rachel, naast me in bed: ‘Maar wie was dat nou?’ Als ik niet meteen antwoord geef, legt ze haar boek neer.

‘Ach,’ zeg ik, ‘ik weet zeker dat ik wel eens over hem verteld heb. Een cricketkennis. Hij kwam uit Brooklyn.’

Ze zegt het me na: ‘Chuck Ramkissoon?’

Haar stem heeft een koele ondertoon die me niet bevalt. Ik ga op mijn zij liggen, met mijn rug naar haar toe, en doe mijn ogen dicht. ‘Ja,’ zeg ik. ‘Chuck Ramkissoon.’

Chuck en ik hebben elkaar voor het eerst ontmoet in augustus 2002. Ik was aan het cricketen in het Randolph Walker Park in Staten Island, en Chuck was daarbij aanwezig als een van de twee onafhankelijke scheidsrechters die hun diensten verleenden in ruil voor een honorarium van vijftig dollar. De atmosfeer was klef als gelei, de lucht was heet en glazig en er stond geen wind, zelfs geen briesje van de Kill van Kull, die op nog geen tweehonderd meter van Walker Park stroomt en Staten Island van New Jersey scheidt. Ver weg, in het zuiden, rommelde onweer. Het was zo’n barbaars plakkerige Amerikaanse middag die me deed verlangen naar de schaduwen van voorbijschuivende zomerwolken in noordelijk Europa, me zelfs deed verlangen naar die dagen dat je cricket speelt met twee truien aan onder een koude lucht die hier en daar is opgelapt met flarden blauw – genoeg om een zeemansbroek van te maken, zoals

mijn moeder altijd zei.

Naar de maatstaven waar ik mee kwam aanzetten, was Walker Park nauwelijks geschikt voor cricket. Het speelveld was half zo groot als een officieel cricketveld – en dat zal het vast nog zijn. Het buitenveld is oneffen en altijd overgroeid, zelfs als het gemaaid is (één keer, toen ik achter een bal aan rende, struikelde ik bijna over een verborgen en, jegens cricketers, nogal dreigende eend), en terwijl het correcte cricket, zoals je het zou kunnen noemen, wordt gespeeld op een pitch van gras, is de pitch in Walker Park van klei, zonder graszoden, en moet hij bedekt worden met kokosmatten; bovendien is die klei bleke, zanderige honkbalklei, geen rode cricketklei, en kan er niet op gerekend worden dat de bal er goed op blijft stuiten; en voor zover de bal er wel enigszins betrouwbaar op stuit, zit er geen variatie en complexiteit in. (Pitches van aarde en gras bieden tal van mogelijkheden: alleen die kunnen het repertoire van de bowler aan cutters en spinners en bouncers en seamers beproeven en lonend maken, en alleen die kunnen, op hun beurt, het repertoire van de batsman aan defensieve en aanvallende slagen, om maar te zwijgen van zijn mentale kracht, uit de verf laten komen en volledig op de proef stellen.) Er is nog een ander probleem. Overal langs de rand van het park staan hoge bomen – moeraseden, rode eiken, am-

berbomen, Amerikaanse linden. Elk deel van die bomen, zelfs het kleinste blaadje, moet als deel van de boundary worden beschouwd, wat een element van willekeur in het spel brengt. Vaak rolt een bal weg tussen de bomen en verdwijnt de fielder die erachteraan rent ten dele uit het zicht, zodat er, zodra hij met de bal in zijn hand weer opduikt, meteen een schreeuwpartij ontstaat over wat er precies gebeurd is.

Naar plaatselijke maatstaven is Walker Park echter een aantrekkelijke plek om te spelen. Naast het cricketveld liggen naar verluidt de oudste tennisbanen van de Verenigde Staten, en het park zelf wordt aan alle kanten omringd door victoriaanse huizen met zorgvuldig aangeplante tuinen. Al sinds mensenheugenis tolereren de omwonenden dat er zo nu en dan, als een gigantische cranberry, een cricketbal in hun bloeiende struiken inslaat. De Staten Island Cricket Club werd opgericht in 1872, al meer dan honderd jaar wordt elke zomer op dit kleine veld gecricket. Tot in de jaren twintig van de vorige eeuw was Walker Park eigendom van de club. Tegenwoordig zijn het terrein en het clubhuis – een neo-Tudor, stenen gebouwtje dat in de jaren dertig werd gebouwd, nadat een eerder clubhuis door brand was verwoest – eigendom van de New York City Department of Parks and Recreations. In mijn tijd zou een werknemer van die gemeentelijke dienst, een spookachtige fi-

guur die niemand ooit gezien had, op de zolder van het clubhuis wonen. Het zaaltje was in gebruik als peuterspeelzaal, cricketers konden in de regel alleen beschikken over de kelder en de haveloze kleedkamer. Desondanks is er geen New Yorkse cricketclub die kan bogen op zulke voorzieningen of op zo'n glorieuze geschiedenis: Donald Bradman en Garry Sobers, de grootste cricketers aller tijden, hebben op Walker Park gespeeld. Het oude terrein is ook nog eens gezegend met rust. Andere cricketvelden, Idlewild Park, Marine Park, het Monroe Cohen Ballfield, liggen recht onder de luchtroutes naar JFK. In andere parken, zoals Seaview Park in Canarsie (dat uiteraard geen zeezicht heeft), wordt de setting niet alleen bedorven door gierende vliegtuigen maar ook door het onuitputtelijke gebrul van de Belt Parkway, de lus van asfalt die een groot deel van zuidelijk Brooklyn van het zoute water scheidt.

Wat al die recreatieve terreinen gemeen hebben, is een weelderig buitenveld dat fnuikend is voor de kunst van het batten. Die is er immers op gericht de bal langs de grond te slaan met die elegante verscheidenheid aan slagen waar een bekwame batsman jaren op getraind en aan geslepen heeft: de glance, de hook, de cut, de sweep, de cover drive, de pull en al die andere producten van een techniek die bedacht is om de cricketbal, als door tovenarij, naar de rand